

صالحی نیا: «همین که برنامه‌ای برای روزه اولی‌ها ساخته می‌شود در زمان سحر آن را پخش می‌کنند نفس خوب ما چرا نشان می‌دهد و کودک نیز متوجه می‌شود پس اتفاق مهمی است که بابت آن برنامه‌ای هم ساخته شده»

توضیحات زهرا صالحی نیا، پژوهشگر حوزه کودک و رسانه در

سخت‌ترین برنامه تولید برنامه با م

در سال‌های اخیر ساخت و تولید برنامه‌هایی که مخصوص کودک و نوجوان باشد آن‌طور که باید مورد توجه برنامه‌سازها قرار نگرفته است؛ هرچند به نظر می‌رسد در دهه ۷۰ شرایط ساخت برنامه برای کودکان و نوجوانان بهتر از سال‌های اخیر بوده و در حال حاضر سرمایه‌گذاران ترجیح‌شان ساخت و تولید برنامه، فیلم و سریال برای گروه‌های سنی بالاتر از کودک و نوجوان است؛ با وجود این محتوای تولید شده در این زمینه در مقایسه با سال‌های گذشته بهتر بوده و از حالت شعارگونه و به قول معروف گل درشت خارج شده است؛ چون صاحب‌نظران بر این عقیده هستند که لازم است مسائل گوناگون به ویژه مسائل دینی، مذهبی و عقیدتی در سنین پایین و قبل از هفت سال به صورت سطحی گفته شود؛ بنابراین باید برنامه‌هایی ساخته شود که بتواند به خوبی صورت این قضایا را به مخاطب کودک نشان دهد. اما برنامه‌سازها و سرمایه‌گذاران بزرگ در این زمینه ورود نمی‌کنند. در همین باره با زهرا صالحی نیا، پژوهشگر حوزه کودک و رسانه به دنبال پاسخ این سوال بودیم که محتوای مناسب برای ساخت برنامه به ویژه برنامه‌های دینی چطور باید تهیه و به تصویر کشیده شود. اگر بخواهیم مقایسه بین تولیدات کودک دهه‌های گذشته با سال‌های اخیر داشته باشیم، می‌توان به این نتیجه کلی رسید که محتوای این روزها مناسب‌تر از محتوایی است که برای برنامه‌های دهه ۶۰ و ۷۰ در نظر گرفته می‌شد اما تا رسیدن به ایده‌آل نیز راه طولانی در پیش دارد و همین موضوع دغدغه فعالان حوزه کودک و نوجوان است. زهرا صالحی نیا که او را در برنامه «امان‌ها» به عنوان پژوهشگر حوزه کودک و رسانه

به تصویر کشیدن مفاهیم

صالحی نیا در پاسخ به این که ویژه برنامه‌های افطار و سحر شبکه پویا در چه سطح از کیفیت قرار دارند و آیا توانسته‌اند آن‌طور که باید در این زمینه اثرگذار باشند، توضیح می‌دهد: «همین که برنامه‌ای برای روزه اولی‌ها ساخته می‌شود و در زمان سحر آن را پخش می‌کنند نفس خوب ما چرا را نشان می‌دهد و کودک نیز متوجه می‌شود پس اتفاق مهمی است که بابت آن برنامه‌ای هم ساخته شده. اما در زمینه کیفیت باید دقیق‌تر مورد بررسی قرار گیرد. همین که اشاره‌ای به این موضوع می‌شود خوب است اما این که این اشاره در چه سطح کیفی باشد که کودک آن را بپذیرد هم مهم است. در کل شبکه پویا در این زمینه خوب عمل می‌کند. هر چند جای کار دارد.»

به باور زهرا صالحی نیا، ساخت برنامه‌های مذهبی برای هر دین و مذهبی کار ساده‌ای نیست.

برای کودکان زیر ۷ سال، دانستن صورت دین کافی است

تغییرات اینچنینی نمی‌شود و توضیح دادن به او در این سن نیز درست نیست. چون یک کودک از فلسفه ایثار و شهادت چیزی متوجه نمی‌شود. زهرا صالحی نیا تاکید دارد برای کودکان بهتر است درباره صورت دین صحبت شود و آشنایی آنها با صورت دین می‌تواند مقدمه‌ای برای ورود به آن در سال‌های آینده باشد؛ «این که یک کودک با ظواهر دین آشنا شود کمک می‌کند تا با دین انس بگیرد. برنامه‌سازی برای بچه‌های زیر هفت سال نیز لازم است تا ظاهر دین را بیشتر در معرض نمایش قرار دهد و آن لذت و جذابیتی را که می‌تواند دینداری برای آنها به همراه داشته باشد، در معرض نمایش قرار داده؛ بدون آن که به مفاهیم اشاره شود. کودک در همین حد که در اتمسفر دین قرار گیرد کفایت می‌کند و با دین انس می‌گیرد.»

زهرا صالحی نیا به عنوان پژوهشگر حوزه کودک و رسانه در رابطه با سن آموزش مفاهیم دینی معتقد است: «اگر بخواهیم کودکی با ائمه انس بگیرد بهتر است فضا برای چنین انسی مهیا باشد. مثلاً این که بداند جایی مانند حرم امام رضا (ع) وجود دارد که با رفتن به آنجا به او خوش می‌گذرد؛ تا قبل از هفت سالگی برایش کافی است. بعد از آن است که می‌توان او را با شخصیت امام رضا (ع) آشنا کرد و از او گفت. درباره ساخت برنامه برای کودکان نیز همین موضوعات صدق می‌کند. در ایام محرم وقتی برنامه‌ها دارای موسیقی غمگین است نیازی نیست به او درباره ایام محرم و باورها توضیح داد. در همین حد که بداند اتفاقی باعث شده تا روال زندگی‌اش تغییر کند، کافی است. چون کودک زیر هفت سال دقیقاً متوجه

دادن سرنخ به دست کودکان

ویژگی‌های حضرت ابوالفضل (ع) می‌توان این ارزش‌ها را به کودک آموخت و سرنخ را به دستش داد. او در ادامه با طرح یک سوال ادامه می‌دهد که برای مثال چطور می‌توان عاشورا، محرم و شهادت را که مسائل مهم در فرهنگ دینی هستند به کودک گفت بدون آن که امنیت روانی کودک از بین برود؛ «کودک تا قبل از هفت سالگی ذهن تحلیلگر ندارد. برای همین هم نباید حتی اگر سوالی هم برایشان مطرح می‌شود درباره این موضوعات با آنها صحبت کرد.

این موضوع تنها در علم روان‌شناسی نیامده، در روایات هم آمده است که حفظ حریم امن بسیار مهم است. چون امنیت روانی آدم‌ها یک مساله اولویت‌دار است. وقتی مستقیم به این مسائل اشاره شود کودک ممکن است درونش یک حس غم به وجود آید که طبیعی است. چون فطرت انسان به این شکل است. اما اگر در کودکی این مسائل به غلط گفته شود یا زودتر از درک او گفته شود، ممکن است در آینده تصورات نادرستی در او ایجاد شود و پس‌زدگی را به وجود آورد که می‌بینیم در بسیار از کودکان امروزی ایجاد شده است.»

زمانی که کودک از سن هفت سالگی می‌گذرد و وارد مدرسه شده و دوره رشد فکری خود را آغاز می‌کند آن وقت است که نوبت به آموزش دینی به صورت عمیق‌تر می‌شود و صالحی نیا می‌گوید: «وقتی کودک وارد مرحله جدیدی از تربیت می‌شود، تفکرش رشد می‌کند و وارد مدرسه می‌شود و دخترها که به سن تکلیف نزدیک می‌شوند آن زمان می‌توان مفاهیم را از پایه به آنها گفت. برنامه‌سازی‌ها نیز می‌تواند کمی از ظاهر فاصله گیرد و عمیق‌تر به موضوعات بپردازد. در شرایط فعلی نیز برنامه‌سازان باید توجه داشته باشند کشور در چه وضعیتی بوده و چه ارزش‌هایی نیاز است پررنگ شوند و با چه شخصیت دینی می‌توان این ارزش‌ها را بیشتر در معرض نمایش قرار داد تا بچه‌ها به خوبی بتوانند آن ارزش‌ها را درک کنند و برایشان مانند سرنخی باشد تا بهتر از قبل آن ارزش را درک کند. مثلاً حس مسؤولیت‌پذیری، داشتن شجاعت، اقتدار و ماندن پای کار از جمله ارزش‌هایی است که در حال حاضر در کشور کم‌رنگ شده. با کمک شخصیت‌های دینی که چنین ویژگی‌هایی در آنها ملموس است می‌توان این ارزش‌ها را به کودکان آموزش داد. مثلاً با کمک

